

**VI Otwarte Seminarium Naukowe „100-lecie polskiej służby cywilnej”,
Lublin–Częstochowa, 17 lutego 2022 r.**

6th Open Scientific Seminar “100th Anniversary of the Polish Civil Service”,
Lublin–Częstochowa, 17 February 2022

VI Открытый Научный Семинар «100 лет польской государственной службы»
Люблин–Ченстохова, 17 февраля 2022 года

VI Відкритий Науковий Семінар «100-річчя польської державної служби»
Люблін–Ченстохова, 17 лютого 2022 р.

TOMASZ BARSZCZ

Dr, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
e-mail: tbarszcz@kul.pl, <https://orcid.org/0000-0002-6490-0177>

W dniu 17 lutego 2022 r. Katedra Teorii i Filozofii Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Katedra Prawa Ustrojowego i Porównawczego Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie zorganizowały ogólnopolską konferencję naukową, dedykowaną polskiej służbie cywilnej. Wydarzenie, zatytułowane VI Otwarte Seminarium Naukowe „100-lecie polskiej służby cywilnej”¹, składało się trzech referatów oraz z wywołanej nimi dyskusji². Całość moderowana była przez dr. hab. Tomasza Barankiewicza, prof. KUL, oraz przez dr. hab. Bogusława Przyworę, prof. UJD.

Seminarium otworzyło wystąpienie prof. Huberta Izdebskiego (SWPS). Referent w pierwszej kolejności poruszył kwestię różnic odnośnie do zakresów podmiotowych pojęcia służby cywilnej (wyznaczonego przez z art. 153 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.³) i pojęcia państwowej służby cywilnej (łącznie z ustawą z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej), wyjaśniając przyczyny faktu, iż aktualnie pojęcie służby cywilnej jest ograniczone do niektórych funkcjonariuszy administracji rządowej. Następnie prof. Izdebski przedstawił, w jaki sposób cel-sens służby cywilnej (czyli rozdzielenie polityki i administracji

¹ Okazją do refleksji nad służbą cywilną była setna rocznica uchwalenia pierwszej ustawy regulującej tę część osobowego substratu aparatu państwowego w Polsce, mianowicie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej, Dz. U. z 1922 r. Nr 21, poz. 164.

² Ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19 konferencja została przeprowadzona przy pomocy oprogramowania umożliwiającego uczestnikom komunikowanie się w czasie rzeczywistym poprzez obraz i dźwięk.

³ Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

przejawiające się tym, że członkowie służby cywilnej realizują samodzielnie, fachowo i w perspektywie własnej odpowiedzialności decyzje polityczne od nich nie pochodzące) był związany ze stosunkiem służbowym funkcjonariusza państwowej służby cywilnej, określonym w pierwotnym brzmieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej. Wskazał przy tym na implikacje faktu, że status (stosunek) funkcjonariusza państwowej służby cywilnej – inaczej niż ma to miejsce współcześnie – był usytuowany wyłącznie w sferze publicznej oraz na uprzedmiotowienie tego stosunku, także inaczej niż ma to miejsce współcześnie, elementem aksjologicznym (powinnością dbania o dobro sprawy publicznej lub służby publicznej).

W kolejnym referacie, przygotowanym i wygłoszonym przez dr. hab. Bolesława Ćwiertniaka (WSH w Sosnowcu), zaprezentowano ewolucję podstaw zatrudnienia w służbie cywilnej. Punktem wyjścia referent uczynił instytucję mianowania, wyznaczoną przez ustawę z dnia 17 lutego 1922 r. (a implikującą stosunek służby), którą zestawił z – również znaną tej ustawie – regulacją kontraktową (umową o pracę), dopuszczalną wówczas w państwowej służbie cywilnej dla specjalistów i personelu pomocniczo-obługowego (a powodującą stosunek pracy). Następnie zarysował pierwsze ustanowione po II wojnie światowej źródła prawa dotyczące służby cywilnej, opisując ich zorientowanie na przebudowę osobową administracji publicznej (m.in. przyjęcie, że administracja skończyła się we wrześniu 1939 r., stworzenie szeregu przepisów zaporowych uniemożliwiających powrót do służby osób nieprzychylnych władzy oraz dopuszczenie w miejsce funkcjonariuszy mianowanych „bardzo szerokiego żywiołu kontraktowego” o równorzędnym statusie prawnym w zakresie wykonywania swoich funkcji), aby skupić wywód na podstawach zatrudnienia, wyznaczonych ustawą z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych⁴. Prelegent podkreślił, że chociaż ustawa ta w dużej mierze była wzorowana na ustawie o państwowej służbie cywilnej, to jednak stosunek służby państwu urzędnika został w niej raczej zastąpiony stosunkiem pracy w urzędzie; i to pomimo tego, że ustawa znała mianowanie jako podstawę zatrudnienia. Ostatecznie referent porównał mianowanie i umowę o pracę z ustawy z 1922 r. z obecnie istniejącymi w służbie cywilnej mianowaniem i umową o pracę.

Autorem ostatniego z wygłoszonych referatów był dr hab. Stefan Płażek (UJ). Odczyt rozpoczął od naszkicowania okoliczności dotyczących tworzenia ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej, a wpływających na jej – wówczas nowoczesne – rozwiązania (które omówione zostały w dwóch poprzednich referatach). Następnie przybliżył proces faktycznego kształtowania się

⁴ Dz. U. z 1982 r. Nr 31, poz. 214 z późn. zm.

korpusu służby cywilnej pod rządami wskazanej ustawy (akcentując wytworzenie się wśród funkcjonariuszy służby cywilnej specyficznego – i jak podkreślił: wartego naśladowania – etosu, opartego na profesjonalizmie), a także przedstawił ustanowione w dwudziestoleciu międzywojennym akty normatywne, które w zakresie statusu prawnego ich adresatów zawierały rozwiązania podobne do tych, które przyjęto w ustawie z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej. Wystąpienie zostało zwieńczone charakterystyką zawartej w tej ustawie instytucji naboru do państwowej służby cywilnej jako procesu opartego na kryteriach obiektywnych, prowadzonego przez organ kolegialny (a nie kierownika) oraz w interesie samego korpusu funkcjonariuszy.

Wygłoszone referaty stały się asumptem do dyskusji. Warto zauważyć, że zajęła ona znacznie więcej czasu, aniżeli czas trwania wszystkich referatów. Natomiast głos odnośnie do wątków poruszanych w referatach zabrali nie tylko eksperci z zakresu służby cywilnej, będący pracownikami m.in. Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, lecz także członkowie korpusu służby cywilnej oraz urzędnicy samorządowi.

